

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач аспірантури та докторантури

- І. А. Чистякова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інноваційні компетентності доктора філософії

третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **011 Освітні, педагогічні науки**

освітньо-професійна програма **Освітні, педагогічні науки**

мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

« » _____ 2023 р.

Голова:

Кудріна О. Ю., д.е.н., професор

Суми - 2023

Робоча програма «Інноваційні компетентності доктора філософії» для аспірантів

«29» серпня, 2023 р. – 24 с.

Розробник:

Сбруєва Аліна Анатоліївна – докт. пед. наук, професор

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від «29» серпня, 2023р.

Завідувач кафедри педагогіки _____ (Бойченко М.А.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Затверджено науковою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Протокол № від « 20 » вересня 2023 р.

Голова наукової ради _____ (Кудріна О.Ю.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

© Сбруєва А.А., 2023

© СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2023

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Доктор філософії	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
2-й		2-й	
Семестр			
3-й		3-й	
Лекції			
16 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
14 год.		6 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
90 год.		110 год.	
Консультації:			
год.		год.	
Загальна кількість годин – 120	Вид контролю: екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Інноваційні компетентності доктора філософії» є складовою частиною циклу загальної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня «доктор філософії» та завершальним етапом підготовки здобувачів освіти до професійної педагогічної діяльності в галузі знань 01 Освіта/педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інноваційні компетентності доктора філософії» є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних комплексно вирішувати проблеми професійного та дослідницько-інноваційного характеру в галузі вищої освіти та науки; оволодіння ними загальними засадами педагогічної інноватики, змістом та структурою інноваційної педагогічної діяльності, сучасними технологіями навчання; формування готовності до інноваційної професійної діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни «Інноваційні компетентності доктора філософії» є:

- розширити уявлення студентів про розвиток інноваційних процесів в освіті та науці;
- збагатити уявлення про сутність інноваційної педагогічної діяльності;
- виробити вміння орієнтуватися у різних видах інноваційної діяльності;
- вивчати, аналізувати та узагальнювати досвід інноваційної педагогічної діяльності у системі освіти та науки;
- формувати вміння застосовувати отримані знання у різних сферах інноваційної діяльності: педагогічний процес, інноваційна поведінка, спілкування, міжособистісні та міжгрупові стосунки в інноваційному освітньому середовищі;
- виробити уміння відбирати та оцінювати педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань освітнього процесу, наукової діяльності;
- формувати вміння самостійно розробляти педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань науково-дослідної роботи;
- формувати готовність науковців до інноваційної професійної діяльності;
- формувати інноваційну компетентність доктора філософії;
- розвивати аналітичне і критичне мислення та здатність до самовдосконалення.

Відповідно до освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки», вивчення дисципліни «Інноваційні компетентності доктора філософії» сприяє формуванню у здобувачів ступеня вищої освіти: доктор філософії (Ph.D) інтегральних, загальних та фахових компетентностей: ІК – здатність розв'язувати значущі проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з освітніх, педагогічних наук, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики, критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; ЗК 1 – здатність до формування системного наукового світогляду, оволодіння загальнонауковими компетентностями та розвитку культурного кругозору; ЗК 2 – здатність до абстрактного мислення, аналізу

та синтезу; пошуку, обробки й критичного аналізу інформації з різних джерел; ЗК 3 – володіння креативним способом мислення, здатністю до критичного аналізу й оцінки сучасних педагогічних явищ, комплексних та інноваційних проблем, генерування нових ідей під час вирішення практичних завдань наукової та/або професійної діяльності; ЗК 4 – здатність проводити наукові дослідження в сфері загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки на відповідному рівні із застосуванням інноваційних інформаційних технологій; ЗК 5 – володіння сучасними засобами інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання науково-освітніх завдань у професійній та інноваційній діяльності; ЗК 6 – здатність презентувати результати власного наукового дослідження на всіх рівнях українською та англійською мовою; ЗК 8 – здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у галузі освітніх, педагогічних наук у наукових установах/закладах вищої освіти на засадах міждисциплінарності та інклюзивності; ЗК 9 – здатність навчатися впродовж життя в контексті неперервної фахової підготовки, підвищувати свій інтелектуальний та культурний рівень і оволодівати сучасними знаннями; ЗК 10 – здатність дотримуватися етичних принципів та норм корпоративної культури у професійній діяльності; ФК 1 – здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки; ФК 2 – комунікативна спроможність у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, практичного володіння іноземною (англійською) мовою в різних видах мовленнєвої діяльності; ФК 3 – розуміння практичного застосування сучасних концептуальних положень та ідей у галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки в навчально-науковій та науково-дослідницькій діяльності; ФК 4 – володіння загальними, інтегральними, фаховими компетентностями з методології наукових досліджень у галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки; ФК 8 – здатність ініціювати, розробляти й упроваджувати інноваційні проекти в галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки; ФК 9 – здатність дотримуватися етики наукових досліджень та принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності; ФК 10 – здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення й упровадження в освітню практику.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні компетентності доктора філософії» базується на засадах інтеграції теоретичних та практичних знань із дисциплін, що вивчалися на першому (бакалаврському), другому (магістерському) третьому (перший курс) рівнях вищої освіти, як-от: «Педагогіка», «Порівняльна педагогіка», «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти», «Педагогіка вищої школи», «Філософія освіти» та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання аспірантами змісту навчальної дисципліни забезпечується досягнення таких програмних результатів:

<p>Знання та розуміння</p>	<p>ПРН 1 ПРН 2 ПРН 5</p>	<p>ПРН 2. Здатність до обґрунтування нового знання в контексті потреб педагогічної освіти в межах філософського, загальнонаукового і конкретно наукового рівнів методології дослідження.</p> <p>ПРН 5. Знання в галузі професійної та наукової етики і готовність до її дотримання</p>
<p>Застосування знань та розуміння</p>	<p>ПРН 8 ПРН 9 ПРН 10 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 13</p>	<p>ПРН 8. Здатність до управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєструвати права інтелектуальної власності.</p> <p>ПРН 9. Здатність застосовувати адекватні методи дослідження в ході виконання дисертаційної роботи.</p> <p>ПРН 10. Здатність оцінювати можливості застосування та ризики впровадження досягнень історико-педагогічної спадщини/прогресивного зарубіжного досвіду в сучасному вітчизняному освітньому просторі.</p> <p>ПРН 11. Здатність оволодівати та демонструвати на високому рівні професійні мовно-комунікативні вміння українською та англійською мовами у процесі презентації матеріалів та результатів наукового дослідження у вигляді наукових статей, доповідей, мультимедійних презентацій відповідно до вимог стандартів міждисциплінарного та/або міжнародного професійного співтовариства.</p> <p>ПРН 12. Здатність моделювати зв'язні наукові тексти різних жанрів (створювати глосарії ключових термінів; готувати наукові статті, тези, доповіді, повідомлення, виступи, наукові звіти, посібники) згідно з вимогами наукового стилю, у тому числі з використанням</p>

		інформаційних технологій. ПРН 13. Здатність вирішувати проблеми дослідницької, викладацької діяльності шляхом використання можливостей Інтернет-ресурсів, інформаційно-комунікаційних технологій.
Формування суджень	ПРН 18 ПРН 19	ПРН 18. Уміння та навички публічно представляти, захищати результати дисертаційного дослідження, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою; використовувати сучасні засоби для візуалізації презентації результатів дисертаційного дослідження. ПРН 19. Уміння реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби особистісно-професійного саморозвитку

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки
82 – 89	Студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань
74 – 81	
64 – 73	Студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань
60 – 63	
35 – 59	Студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу
1 – 34	

Розподіл балів

Поточний контроль								Контроль самостійної роботи	Підсумковий контроль	Сума балів	
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3				Разом			
Т 1.1.	Т 1.2	Т 2.1.	Т 2.2	Т 3.1.	Т 3.2.	Т. 3.3.	Т. 3.4.				
6	6	6	6	6	5	5	5	45	30	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Екзамен, тести, проекти, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та наукових досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ДОКТОРСЬКОЇ ОСВІТИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЕТАПИ, АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ

Тема 1.1. Реформування докторської освіти в контексті розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)

1) Методологічні аспекти дослідження проблеми реформування докторської освіти в контексті розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)

2) характеристика термінологічного апарату проблеми реформування докторської підготовки у ЄПВО;

3) нормативні засади реформ докторської підготовки у ЄПВО;

4) Етапи реформування докторської освіти в контексті розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО).

Тема 1.2. Актуальні тенденції подальшого реформування докторської освіти в контексті перспектив розвитку європейського університету до 2030 р.

1. Перспективи розвитку європейського Університету як «університету без стін».

1.а. Виклики, відповіддю на які повинно стати Бачення Університету-2030.

1.б. Основоположні характеристики Університету 2030 (1) відкритий, здатний до трансформації, транснаціональний університет; 2) сталий, різноманітний та залучений до розв'язання соціальних проблем університет; 3) сильний, автономний та підзвітний університет).

2. Оновлене формулювання місії Університету.

3. Умови реалізації прогнозованих місій Університету-2030.

4. Фактори досягнення успіху в реалізації прогнозованих місій Університету-2030.

5. Пріоритети дій на шляху до досягнення бажаних результатів у побудові Університету-2030.

6. Сценарії розвитку європейського Університету у різних геополітичних, технологічних та суспільно-політичних контекстах.

РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНІ ТА ЗМІСТОВІ ЗАСАДИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ДОКТОРСЬКІЙ ОСВІТІ

Тема 2.1. Нормативне забезпечення докторської освіти на глобальному, європейському, національному та програмному рівнях

1. Поняттєвий апарат теми.

2. Характеристика вимог до докторського ступеня за міжнародною стандартною класифікацією освіти ЮНЕСКО (International Standard Classification of Education (ISCED 2011)).

3. Європейська мультилінвальна класифікація навичок, компетентностей та сфер професійної діяльності (European Skills, Competences, and Occupations) .

4. Характеристика кваліфікаційного рівня «доктор філософії» за Національною рамкою кваліфікацій України 2020 р.

5. Вимоги щодо формування компетентностей здобувача ступеня доктора філософії до освітньо-наукової програми аспірантури (ад'юнктури) закладу вищої освіти (наукової установи), сформульовані у Постанові КМУ про «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії»

та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» № 261 від 23 березня 2016 р.

6. Компетентності як цільові пріоритети освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки». Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка.

Тема 2.2. Змістові засади компетентнісного підходу у докторській освіті

1. Ключові поняття теми (за ЗУ та НРК-2020).
2. Докторська освіта як чинник інноваційного розвитку Європи.
3. Чинники, що зумовлюють потребу в інноваційних компетентностях PhD.
4. Вимоги роботодавців до інноваційних професійних компетентностей в умовах суспільства знань (за проектами OECD та EUA).
 - 4.1. Інноваційні професійні компетентності в умовах суспільства знань (за проектами OECD).
 - 4.2. Інноваційні компетентності PhD, необхідні для якісного працевлаштування (за дослідженнями EUA).
5. Інноваційні компетентності здобувачів ступеня PhD: системний підхід.
6. Шляхи формування інноваційних компетентностей PhD. Зарубіжний досвід.

РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНА КУЛЬТУРА ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ

Тема 3.1. Педагогічна інноватика як галузь наукових знань

1. Передумови виникнення та розвитку педагогічної інноватики.
2. Педагогічна інноватика як нова галузь наукового знання, що вивчає проблеми теорії і практики інноваційних процесів в освіті.
3. Об'єкт, предмет, завдання педагогічної інноватики.
4. Теоретико-методологічні основи, поняттєво-термінологічний апарат педагогічної інноватики.
5. Структура педагогічної інноватики: педагогічна неологія, педагогічна дифузійологія, педагогічна праксеологія.
6. Класифікація освітніх інновацій.
7. Структурна характеристика освітніх інновацій.

Тема 3.2. Концептуальні характеристики інноваційної культури доктора філософії

1. Поняттєвий апарат теми.
2. Класифікація чинників розвитку інноваційної культури доктора філософії: макрорівень, мезорівень, та мікрорівень розгляду.
3. Функції інноваційної культури доктора філософії: державотворча, стимулюючо-мотиваційна, аксіологічна, креативна, когнітивна,

Тема 1.2. Актуальні тенденції подальшого реформування докторської освіти в контексті перспектив розвитку європейського університету до 2030 р.	14	2	2			10							
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНІ ТА ЗМІСТОВІ ЗАСАДИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ДОКТОРСЬКІЙ ОСВІТІ													
Тема 2.1. Нормативне забезпечення докторської освіти на глобальному, європейському, національному та програмному рівнях	16	4	2			12							
Тема 2.2. Змістові засади компетентнісного підходу у докторській освіті	16	4	2			12							
РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНА КУЛЬТУРА ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ													
Тема 3.1. Педагогічна інноватика як галузь наукових знань	14	0	2			10							
Тема 3.2. Концептуальні характеристики інноваційної культури доктора філософії	14	2	2			10							
Тема 3.3. Педагогічні умови формування інноваційної культури доктора філософії	16	2	2			12							
Тема 3.4. Теоретична модель формування	16	2	2			12							

інноваційної культури доктора філософії												
Усього годин	120	16	14			90						

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Реформування докторської освіти в контексті розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)	2	
2	Актуальні тенденції подальшого реформування докторської освіти в контексті перспектив розвитку європейського університету до 2030 р.	2	
3	Нормативне забезпечення докторської освіти на глобальному, європейському, національному та програмному рівнях.	4	1
4	Змістові засади компетентнісного підходу у докторській освіті	2	1
5	Концептуальні характеристики інноваційної культури доктора філософії	2	
6	Педагогічні умови формування інноваційної культури доктора філософії	2	
7	Теоретична модель формування інноваційної культури доктора філософії	2	
	Разом	16	2

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Реформування докторської освіти в контексті розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)	2	
2	Актуальні тенденції подальшого реформування докторської освіти в контексті перспектив розвитку європейського університету до 2030 р.	2	
3	Нормативне забезпечення докторської освіти на глобальному, європейському, національному та програмному рівнях.	2	1
4	Змістові засади компетентнісного підходу у докторській освіті	2	1
5	Концептуальні характеристики інноваційної культури доктора філософії	2	
6	Педагогічні умови формування інноваційної	2	

	культури доктора філософії		
7	Теоретична модель формування інноваційної культури доктора філософії	2	
Разом		14	2

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Реформування докторської освіти в контексті розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)	10	12
2	Тема 1.2. Актуальні тенденції подальшого реформування докторської освіти в контексті перспектив розвитку європейського університету до 2030 р.	10	14
3	Тема 2.1. Нормативне забезпечення докторської освіти на глобальному, європейському, національному та програмному рівнях	10	14
4	Тема 2.2. Змістові засади компетентнісного підходу у докторській освіті	10	14
5	Тема 3.1. Педагогічна інноватика як галузь наукових знань	14	16
6	Тема 3.2. Концептуальні характеристики інноваційної культури доктора філософії	12	14
7	Тема 3.3. Педагогічні умови формування інноваційної культури доктора філософії	12	14
8	Тема 3.4. Теоретична модель формування інноваційної культури доктора філософії	12	14
	Разом	90	110

5. Рекомендовані джерела інформації НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Закон України „Про вищу освіту” №2984-III, із змінами від 19 вересня 2017 року URL : http://www.osvita.org.ua/pravo/law_05/.
2. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” № 1977-XII, із змінами від 19 грудня 2006 року/ URL: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_06/.
3. Закон України „Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” від 11 липня 2001 року № 2623-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2623-14>
4. Міністерство освіти і науки України. (МОН України). (2022). Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>

5. Національна рамка кваліфікацій. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>
6. Положення Міністерства освіти і науки України про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації від 1 червня 2006 року № 422. URL :
<http://elib.crimea.edu/zakon/min422.pdf>.
7. Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.
<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>
8. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
9. Про комісію з питань етики та академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>

Основні:

1. Козлов Д.О. (2020) *Інноваційна культура майбутнього керівника закладу загальної середньої освіти: теорія та методика розвитку*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка.
2. Коновальчук, І. І. (2014). *Теорія і технологія реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
3. Меньяйло, В. І. (2020). *Підготовка майбутніх докторів філософії до дослідницько-інноваційної діяльності: теоретико-методичні аспекти*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика».
4. Єфремова, Г.Л. (Ред.) (2021). *Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
5. Огієнко, О.І. (Ред.). (2016). *Формування готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності: теорія і практика*. К.: ІПООД НАПН України
6. Огієнко, О.І. (Ред.). (2016). *Інноваційні педагогічні технології*. К.: ІПООД НАПН України
7. Прокопенко, І. Ф. (2018). *Педагогічні технології в підготовці вчителів*. Харків: ХНПУ.
8. Саух, П.Ю. (2017). *Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка.
9. Сбруєва, А.А., Бойченко, М.А. (2021). Реформи докторської підготовки у Європейському просторі вищої освіти: чинники, етапи та перспективи Зальцбурзького процесу. В *А. А. Сбруєва та М.А. Бойченко, Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа»*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

- 10.Сбруєва, А.А. (Ред.). (2015). Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
- 11.Таланова, Ж. В. (2015). *Докторська підготовка у світі та Україні*. К. : Міленіум.
- 12.Харченко, С.Я. (Ред.). (2019). *Інновації педагогічної освіти в умовах викликів сьогодення*. К. : Талком.

Допоміжна

1. Аніщенко, О. В. (2014). Технології особистісного і професійного розвитку у контексті формування інноваційного потенціалу особистості. *Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи*, 2 (9), 24–29.
2. Гаврилова, Л. (2019). *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій*. Hameln : InterGING.
3. Дичківська, І.М. (2015). *Інноваційні педагогічні технології: підручник*. 3-є вид., доповн. Київ: Академвидав.
4. Євдокімова, О. О. (2017). Інноваційна компетентність як професійно важлива риса сучасного фахівця. *Право і безпека*, 2 (65), 146–152.
5. Дубасенюк, О.А. (Ред.) (2014). *Інновації в освіті : інтеграція науки і практики* : зб. наук.-метод. праць. Житомир : ФОП Левковець.
6. Захарченко, В.М., Кремень, В.Г. (ред.), Луговий, В.І., Рашкевич, Ю.М., Таланова, Ж.В. (2014). *Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації*. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети».
7. Козак, Л. В. (2014). *Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності*. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС».
8. Коломієць, С.С., Синєкоп, О.С. (2014). Концепція створення освітньо-наукової програми підготовки за освітньо-науковим рівнем – доктор філософії (PhD). *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 3-4, 5-11.
9. Коновальчук, І. І. (2012). Інноваційне мислення педагога. *Нові технології навчання*, 71, 104–110.
- 10.Коновальчук, І. І.(2014). Інноваційне середовище як засіб розвитку інноваційної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 4 (76), 62–66.
- 11.Кремень, В. (2013). Методологічно і науково забезпечувати розвиток інноваційної освіти. *Директор школи, ліцею, гімназії*, 2, 4 – 14.
- 12.Кремень, В. Г. (Ред.) (2014). *Національний освітній глосарій: вища освіта*. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди».
- 13.Куліненко , Л. (2021). Педагогічна інноватика і сучасна реформа школи: праксеологічний вимір. *Збірник наукових праць ЛОГОС*, 3, 17-23.

14. Линьова, І. (2016). *Підготовка та розвиток молодих дослідників в університеті на основі парадигми лідерства*. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети».
15. Ольшевський, Ю. В. (2016). Організаційний та змістовий аспекти порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. *Наука і оборона*, 4, 36–41.
16. Огієнко, О.І. (Ред.). (2016). *Інноваційна діяльність вчителя: термінологічний словник*. К. ПООД НАПН України.
17. Осова, О. О. (2017). *Теоретико-методичні засади реалізації інноваційних технологій навчання іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах*. Харків : Вид. Рожко С. Г.
18. Пашута М.Т. (2005) *Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання*. К.: Центр навчальної літератури.
19. *Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 5-6 жовтня 2017 р.)*. Запоріжжя: Запорізький національний університет.
20. Пономарьов, О. С. (2010). Формування кадрів для інноваційного розвитку як стратегічна мета вищої школи. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, (5), 105–108.
21. Пушкарьова, Т. О., Топузов, О. М. (2019). *Інтегративно-діяльнісна педагогіка: монографія*. Київ : Педагогічна думка.
22. Регейло, І.Ю. (2014). *Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації України у ХХ – на початку ХХІ століття : монографія*. Київ : Освіта України.
23. Романова, Г.М., Лузан, П.Г., Манько, В.М., Нестерова, Л.В. (2014). *Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників*. К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс".
24. Сисоєва, С. О. (2014). *Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури*. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС».
25. Сисоєва, С. О. (2012). *Інтерактивні технології навчання дорослих*. Київ : ВД «ЕКМО».
26. Сидорчук, Н.Г. (2015). Порівняльний аналіз понять «компетенція» та «компетентність» як складних психолого-педагогічних феноменів. *Проблеми освіти: Спецвипуск*, 78–81
27. Сисоєва, С. О. (2016). *Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник*. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬ-ВЕЙС».
28. Стрельников В. Ю., Брітченко І. Г. (2013). *Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ*. Полтава : ПУЕТ.
29. Таланова, Ж. В. (2009). Реалізація компетентнісного підходу в докторській підготовці: європейський досвід. *Педагогіка і психологія*, 3 (64), 90–98.

30. Фаст, О.Л. (2021). Тенденції інноваційного розвитку докторської освіти в європейському просторі вищої освіти. *Педагогічні науки*, 92, 96-102.
31. Химинець, В. (2009) *Інноваційна освітня діяльність*. Тернопіль: Мандрівець
32. Шпонтак, І. М. (2011). Інноваційна компетентність педагога. *Безпека життєдіяльності*, 3, 21–24.
33. Ярошенко, О. (2018). Теоретичні основи розвитку дослідницької компетентності науково-педагогічних працівників в умовах інтеграції вищої освіти і науки. *Університети і лідерство*, 1(5), 26–36.
34. Яструбова, В. (2016) Метрологічні засади інноваційної моделі закладу освіти XXI століття. *Рідна школа*, 2 – 3, 26 – 31.

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua>
2. Державна науково-технічна бібліотека України. Режим доступу: <http://gntb.gov.ua>
3. Європейська асоціація дослідників освіти (European Educational Research Association - EERA). Режим доступу: <https://eera-ecer.de/>
4. Єдине освітнє інформаційне вікно України. Режим доступу: <http://www.osvita.com>
5. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
6. Інформаційний портал «Знання». Режим доступу: <http://znannya.info>
7. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua>
8. Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
9. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
10. Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу: <http://www.nplu.org>
11. Освіта України. Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
12. Освіта.UA. Режим доступу: <http://osvita.ua>
13. Портал сучасних педагогічних ресурсів. Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>
14. Українська асоціація дослідників освіти (УАДО). Режим доступу: <https://www.uera.org.ua/uk/>
15. Український інститут науково-технічної і економічної інформації. Режим доступу : <http://www.uinte.kiev.ua>.